

VLAAMS TRAM- EN AUTOBUSMUSEUM vzw
2600 ANTWERPEN-BERCHEM

JAARVERSLAG 2024

VLAAMS TRAM- EN AUTOBUSMUSEUM

vereniging zonder winstoogmerk
Diksmuidelaan 42
2600 Antwerpen – Berchem

Statuten verschenen in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad van 26 augustus 1999
(identificatienummer : 12216/99)

Gecoördineerde statuten verschenen in het Belgisch Staatsblad van 23 november 2021

Ondernemingsnummer : 466641759
RPR Antwerpen, Afdeling Antwerpen

Telefoon : 03 322 44 62
E-mail : info@vlatam.be
Website : www.vlatam.be
www.facebook.com/vlatam

Bestuurders, einde 2024

Hubert VAN DEN BERGH, voorzitter
Yves GOFFIN, ondervoorzitter
Patricia JANSSENS, secretaris
Johnny DOBSON, penningmeester
Dave DEWEL, bestuurder
Werner KEUTGENS, bestuurder
Robert MORREN, bestuurder

Op het voorblad:

De viering van 150 jaar tram in Gent was een groot succes. En daar dragen uiteraard de oldtimers aan bij, zeker ook onze ex-Gentse trams. Drieasser 328 was in goede doen nu hij nog eens twee bijwagens mocht trekken zoals in “de oude tijd”. Foto: Alain Janmart

VOORWOORD

2024 was opnieuw een opmerkelijk jaar. Het was 150 jaar geleden dat de eerste tram reed in de Arteveldestad. Dat werd uiteraard grandioos gevierd en daar droeg VlaTAM gepast aan bij. Drie van onze wagens gingen op transport naar Gent en toonden de historische tramjaren in de parade en de publieksritten.

Helaas bleven we niet gespaard van pech. De Gentse zomertram overkwam een elektrisch probleem bij het binnenrijden na het evenement, de schade bleef relatief beperkt, hij kan hersteld worden. Maar dit heeft wel geleid tot het overdenken van de voorwaarden om met historische wagens op het net te rijden. Vanaf augustus bleven daarom onze trams in de loods. Wij hopen dat we in 2025 snel weer de ritten kunnen hervatten.

Ook pech bij de bussen. Onze “Mechelbus” is ingeschreven voor normaal wegverkeer en wordt af en toe ingezet, maar op weg naar de halfjaarlijkse technische keuring is de motor plotseling geblokkeerd. De bus kon veilig opzij gezet worden, maar de herstelling zal niet eenvoudig zijn.

Laten we niet te veel klagen. Verder verliepen de activiteiten naar alle tevredenheid. Op de openingsdagen in de zomerperiode en de groepen voor een gegidst bezoek wordt in dit verslag verder ingegaan. Uiteraard ook op alle werkzaamheden in het museum en aan de voertuigen. Het is weer een actief jaar geweest.

Begin van elk kwartaal werd een uitgebreide nieuwsbrief met veel foto's verstuurd naar onze leden en sympathisanten, een werk dat voortdurende aandacht vraagt. We kunnen daarom in dit verslag een aantal details weglaten en ons beperken in de fotobladzijden.

Het bestaan van dit museum steunt op twee fundamenten. Vooreerst is er de gratis inbreng van onze grote kern vrijwilligers die een vriendenkring is waar ieder spontaan zijn bijdrage levert. Een bijzondere dank dient hier uitgesproken te worden voor alle prestaties die in dit verslag aan bod komen. Anderzijds is er de huisvesting en danken wij VVM / De Lijn die ons de vernieuwde loods ter beschikking stelt en allerlei praktische ondersteuning biedt.

Dank ook aan onze trouwe sponsors, aangesloten leden en sympathisanten voor hun steun en bekendmaking van onze werking.

Namens het Bestuur,

Hubert Van den Bergh

Voorzitter

1. Het museumbezoek

Van 2024 zullen we ons herinneren dat het een regenjaar was maar voor het museum was het een normaal openingsjaar, behalve dat tijdens het weekend van 150 jaar tram in Gent het museum gesloten was. Voor het publiek waren we 25 weekends en 3 feestdagen open, in totaal 53 openingsdagen. We noteerden 1330 bezoekers.

Voor het tweede jaar was elektronische betaling mogelijk. Bezoekers kunnen betalen met bankkaart via Sumup en met smartphone via Payconiq. Dat doen ze blijkbaar meer en meer. Was het in 2023 nog 65 % cash, 26 % met Sumup, 9 % met Payconiq, 2024 was het 44 % cash, 43 % Sumup en 13 % Payconiq. Voor de bezoeker is het aantrekkelijk, wij hebben er lichte kosten aan, voor de kassier en de boekhouding is het lastiger werk. Maar we moeten mee met de tijd ..

De belangstelling voor gegidste groepsbezoeken bleef hoog. Allerlei verenigingen konden weer activiteiten organiseren en kwamen bij ons op uitstap. Dat leverde 45 groepen op met in totaal 732 bezoekers. Dank voor de bereidwilligheid van onze gidsen.

De Ghostwalk wandelingen onder de titel “In de ban van de wattman” tijdens de wintermaanden waren opnieuw een groot succes. Onze vrijwilligers maakten er iets heel bijzonders van, er werden 228 deelnemers genoteerd. In januari werd het nieuwjaarstreffen van de handelaarsvereniging Groenenhoek-Gitschotellei bij ons gehouden: 600 bezoekers. Alles bij mekaar had het museum 2890 bezoekers.

2. Ritten met de museumwagens

De belangrijkste activiteit was 150 jaar tram in Gent. Na 20 jaar museumrust mochten onze voormalige Gentse trams nog eens hun kunnen tonen. Open zomertram 216, drieasser 328 en bijwagen 55 gingen op uitstap naar de Arteveldestad. De parade en de publieksritten verliepen feilloos, maar bij de terugrit had de zomertram een ernstige elektrische panne. Als gevolg daarvan werden tot nader order alle ritten met museumwagens stilgelegd.

Er zijn veel aanvragen gekomen om met onze historische trams te rijden voor groepen of voor familiefeestjes. Maar het is een erg moeilijk jaar geworden.

Tot eind juli hadden we 26 dergelijke ritten gereden maar hebben we ook 9 ritten moeten annuleren door de spoorproblemen op de Borsbeekbrug. In maart en april hadden we al 6 dagen gepresteerd voor de opnamen van twee films. Lange dagen ...

Voor augustus tot oktober waren er al 17 ritten gereserveerd, die hebben we allemaal moeten annuleren als gevolg van de veiligheidsmaatregelen na het incident in Gent.

Maar ook de bussen waren actief.

We waren aanwezig op drie evenementen van heemkundige kringen of zusterverenigingen en we stalen de show bij de opening van de nieuwe stelplaats in Mortsel. De personaliteiten mochten meerijden met onze ex-MIVA 530. En of ze dat leuk vonden.

We konden ook twee ritten houden voor onze leden.

3. De werken in het museum

Er is veel werk geleverd voor de viering van 150 jaar tram in Gent.

Zomertram 216 kreeg een vers geschilderd dak, nieuwe guirlandes en gordijntjes.

Zowel wagens 216 en 328 waren al eerder getest en goed bevonden, maar toen bijwagen 55 moest gekoppeld worden bleek de koppelstang zo erg verbogen dat hij niet bruikbaar was. Dat was allicht nog een gevolg van het transport in 2004, en vereiste nu demontage en aanpassing bij een smid.

Voor het transport naar Gent en terug hebben wij alles gedaan wat we nodig vonden om beschadiging te vermijden.

Na terugkeer hebben onze specialisten veel tijd besteed aan het onderzoek van het incident met de 216. Hiervan is een verslag opgesteld met de nodige verklaringen, ondersteund door filmopnamen. Het is beschikbaar op aanvraag en is een documentatie voor latere generaties.

In de marge van het Gentse evenement werd de Pipe-bovenleidingswagen ex-ETG uit de jaren 1920 gerestaureerd. De eindmontage en afwerking diende in VlaTAM te gebeuren omwille van de vereiste hoogte voor plaatsing van de toren. Het voertuig oogstte veel bewondering in Gent en staat nu in ons museum.

Er werden veel kleinere werken uitgevoerd: in statische voertuigen werd de verlichting aangepast naar laagspanning, rem- en deurcilinders werden gerestaureerd, allerlei aanpassingen waren nodig voor de verhoogde bovenleidingsspanning, de zetels van motorwagen 9994 werden gedemonteerd

We hebben apparatuur aangeschaft om trams te manoeuvreren in de loods, onafhankelijk van de bovenleiding. Dit is niet alleen nuttig tijdens de sperperiode, maar nadien ook voor de wagens met een controller van de eerste generatie want die blijven risicovol.

Autobus 1001 ex-MIVA is na herschildering teruggekomen in het museum en pronkt nu in de prachtige livrei van de beginjaren. Er werden nog allerlei herstellingen aan uitgevoerd en de bedoeling is om ze in te schrijven als oldtimer zodat ze weldra kan gebruikt worden voor evenementen en rondritten.

Minder goed verging het de “Mechelbus”, onze trouwe en handige dienaar voor diverse inzet. Op weg naar de technische keurig is de motor vastgelopen. Na onderzoek blijkt het een kostelijke herstelling te worden, er wordt aan gewerkt.

Alle talloze kleine reparaties en onderhoudswerken, te veel om op te noemen, staan vermeld in de nieuwsbrieven van het afgelopen jaar.

Wij krijgen vele vragen van het publiek en van geschiedkundige kringen. Om één voorbeeld te noemen: vanuit Italië kregen we de vraag om mee te werken aan een internationale studie over vrouwelijk personeel op het openbaar vervoer. Tegenwoordig is dat heel gewoon, vroeger niet, tenzij vooral in de oorlogsjaren. En daar hebben we aan bijgedragen.

In het vooruitzicht van een geleidelijke centralisatie in de Groenenhoek van alle archiefstukken die nu in station Sport liggen, worden lokalen beneden in de loods beetje bij beetje herschikt. In één ervan werden nieuwe stapelrekken geplaatst met als doel een optimale benutting van het volledig beschikbaar ruimtevolumen.

Het inventariseren, verpakken in zuurvrij papier en dito dozen na het verwijderen van metaal (zoals nietjes, klemmen) en kunststof (mapjes), is het ganse jaar verdergezet. Stilaan is de een dynamisch algemeen depotplan tot stand gekomen

SCHENKINGEN 2024

Vanwege Leo Schouwaerts; 1 medaille Brabotunnel, 8 diadoosjes met boorschild als onderwerp

Vanwege Heemkring Campenholt; kartonnen model bijwagen S, foto op zeil van een stoomtram

Vanwege Jan Van der Aa; allerlei boeken over buurtspoorwegen en trams

Vanwege Walter Ceulemans; foto's van bussen

Vanwege Stadsarchief Lier; jaarverslagen N.M.V.B

Vanwege Marc Verhaegen; ontwerp tramreclame 'Hou je stad rein'

Vanwege Gerald Bauwens; mannequinpopp

Vanwege Rita De Wachter; een tiental boeken over trams en NMVB + documentatie

Vanwege Dennis Van Dessel; 1 drinkkop DL + 1 scharfenbergdraaistang + allerlei kledij

Vanwege Maxime Vantemsche; dia's, foto's, kepies, geldwisselaars, kniptang, medailles, (interne) documenten MIVA en DL, boeken voor verkoop, reglementering en folders DL

Vanwege Herwig Verschueren; plannen en foto's NMVB (van vader Kamiel/Grote Bareel)

vanwege Adriaan De Vreugd; extra uitgave 77 jaar trams in Schilde

Vanwege Heemkundige Kring Scilla vzw; lijnfilm type S NMVB groep Brabant

Vanwege Johan Papen; originele uitgave van The Light Railway Tramway Journal, June 3rd 1910

Vanwege Johanna Stoot; boek 'Instappen aub!' + een pak kaarten (cartoon) 'De laatste 24' van haar schoonvader Gaston Ebinger

Vanwege Freddy Coussens; 1 elektrische verbindingskabel voor Gentse drie-asser 328 en bijwagen + 1 zijplaatje lijn 1 en 1 zijplaatje lijn 4 doorstreept

Vanwege Marc Petit; boek 'Tramlijn Brussel - Londerzeel'

Vanwege Olivier Vercauter; boek 'De buurtspoorwegen in de provincie Antwerpen' + boek 'Een eeuw mobiel met tram en bus' + een zelfgemaakte kopfilm lijn 50

Inventaris van het rollend materieel in het Vlaams Tram- en Autobusmuseum Stand: 31 december 2024
--

Maatschappij	Wagennummer	Bouwjaar	Bouwer	Eigenaar	Staat v.h. voertuig	Plaats
--------------	-------------	----------	--------	----------	---------------------	--------

1. Stoomtram

1.1 Locomotief

Suikerf. Tienen	1000	1915	J.J.Gilain	NMVB/TTA*	gerestaureerd	museum
-----------------	------	------	------------	-----------	---------------	--------

1.2 Wagens

NMVB	A 1209	1907	Tyberchamps	De Lijn	gerestaureerd	museum
NMVB	B 2227	1899	Dyle et Bacalan	BSM	gerestaureerd	museum

2. Elektrische tram

2.1 Motorwagens

MIVA	181	1904/41	CGTA / TA	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	200	1900	Franco-Belge	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	305	1903	Metallurgique	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	484	1913	CGTA	VlaTAM	gerestaureerd	museum
MIVA	550	1929	Energie	VlaTAM	gerestaureerd	museum
MIVA	351 (5351)	1903/48	Metallurgique	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	386 (7386)	1908	CGTA	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	387 (7387)	1908	CGTA	VlaTAM	niet gerest.	Weelde
MIVA	408 (4408)	1904	CGTA	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	417 (4417)	1905	CGTA	De Lijn	gerestaureerd	museum
MIVA	429 (4429)	1905	CGTA	VlaTAM	dem. chassis	museum
MIVA	451 (6451)	1905	CGTA	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	PCC 2000	1960	BN-Brugge	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVG	216	1908	Metallurgique	VlaTAM	rijvaardig	museum
MIVG	328	1929	Metallurgique	VlaTAM	rijvaardig	museum
MIVG	332	1929	Metallurgique	VlaTAM	niet gerest.	Weelde
NMVB	9714	1929	Seneffe	De Lijn	gerestaureerd	museum
NMVB	9785	1929/59	Le Roeulx / NMVB	De Lijn	gerestaureerd	museum
NMVB	9994	1931	Dyle et Bacalan	De Lijn	rijvaardig	museum
NMVB	10298	1920/41	Baume et Marpent / NMVB	De Lijn	gerestaureerd	museum

2.2 Bijwagens

MIVA	601	1922/52	Raghenno / TAO	VlaTAM	gerestaureerd	museum
MIVA	919	1905	Franco-Belge	VlaTAM	gerestaureerd	museum
MIVA	1660	1925/55	Raghenno / TAO	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVG	55	1912	Metallurgique	VlaTAM	rijvaardig	museum
NMVB	19580 (TS)	1954	NMVB Merksem	De Lijn	gerestaureerd	museum

2.3 Dienstmaterieel tram

MIVA	1891 (*)	?	CGTA	VlaTAM	rijvaardig	museum
MIVA	8821 (*)	1913	CGTA	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	8826 (*)	1906/70	CGTA	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	8827 (*)	1906/70	CGTA	De Lijn	niet gerest.	Weelde
MIVA	8853 (*)	1905	CGTA	De Lijn	niet gerest.	stelpl HBK
MIVA	8885 (*)	?	TA	VlaTAM	gerestaureerd	museum
MIVA	8899 (*)	?	TA	De Lijn	gerestaureerd	museum
MIVG	asbreukwagen	1900	?	VlaTAM	gerestaureerd	museum

2.4 Goederenwagons

MIVA	8861	1908	CGTA	De Lijn	niet gerest.	museum
NMVB	A 8054 (*)	1915	Empain	De Lijn	gerestaureerd	museum
NMVB	A 8174 (*)	1943	NMVB-Brussel	De Lijn	gerestaureerd	museum
NMVB	B 7888 (*)	1905	FUF Haine-St-Pierre	De Lijn	gerestaureerd	museum

3. Dieseltram

NMVB	ART 40	1934/50	NMVB Brussel/Turnhout	De Lijn	gerestaureerd	museum
------	--------	---------	-----------------------	---------	---------------	--------

4. Trolleybus, gyrobus

MIVA	45 (trolleybus)	1938	FN Herstal	VlaTAM	gerestaureerd	museum
NMVB	G3 (gyrobus)	1956	Oerlikon	De Lijn	gerestaureerd	museum

5. Autobus

Dauwe	2511.25	1970	Van Hool / Fiat	VlaTAM	gerestaureerd	museum
De Polder	52	1957	Jonckheere / Miesse	VlaTAM	rijvaardig	museum
Marcel Cars	1121.05	1987	Van Hool / MAN	VlaTAM	rijvaardig	museum
Marcel Cars	1121.10	2005	Irisbus / Iveco	VlaTAM	rijvaardig	museum
Mattheesen	1031.16	1978	Jonckheere / Leyland	VlaTAM	rijvaardig	museum
Mebis	8581.01	1976	Bova / DAF	VlaTAM	rijvaardig	museum
MIVA	173	1953	Jonckheere / Brossel	VlaTAM	dem. chassis	museum
MIVA	530	1964	Van Hool / Fiat	De Lijn	rijvaardig (P)	museum
MIVA	531	1968	Van Hool / Fiat	De Lijn	rijvaardig	museum
MIVA	1001	1985	Jonckheere / Mercedes	De Lijn	rijvaardig	Weelde
NMVB	840	1950	Jonckheere / Chevrolet	De Lijn	gerestaureerd	museum
NMVB	1216	1955	Jonckheere / Brossel	De Lijn	rijvaardig **	museum
NMVB	1842	1959	NMVB Hasselt / Brossel	De Lijn	rijvaardig (P)	museum
NMVB	2094	1960	Van Hool / Büssing	De Lijn	rijvaardig **	museum
NMVB	4494	1975	Van Hool / Cummins	De Lijn	rijvaardig (P)**	museum
Nuyens	1581.26	1975	Van Hool / Fiat	VlaTAM	rijvaardig **	museum
Robbrecht	2621.35	1985	Van Hool / MAN / A 280	VlaTAM	rijvaardig	museum
Van Rompaye	41-605	1960	Van Hool / Fiat	VlaTAM	rijvaardig	museum
Kruger	155	1963	Bostovo / DAF	VlaTAM	rijvaardig **	Weelde
MIVA	620	1975	Van Hool / Fiat	VlaTAM	gerestaureerd	Weelde
Vermeulen	1071.02	1966	Jonckheere / DAF	VlaTAM	gerestaureerd	Weelde
Buyse	23-337	1959	Jonckheere / Leyland	VlaTAM	niet gerest.	Weelde
Buyse	235.18	1966	Jonckheere / Leyland	VlaTAM	niet gerest.	Weelde
Staca	45	1966	Jonckheere / Gardner	VlaTAM	niet gerest.	Weelde
NMVB	5979	1984	LAG / Volvo B 10 R	De Lijn	niet gerest.	Weelde

6. Dienstmaterieel op banden

NMVB	9644		Steyaert	VlaTAM	niet gerest.	Weelde
	ladderwagentje					
MIVA	8065	1976	Schörling Mercedes	De Lijn	gerestaureerd	museum
	bovenleidingswagen					
MIVG	3002 ?	1920	Pipe / Plas	De Lijn	gerestaureerd	museum
	bovenleidingswagen					
NMVB	AT 553	1954	Energie / Brossel	De Lijn	gerestaureerd	museum
	baantractor voor het vervoer van trams					

Samenvatting van de eigendom van de wagens

	BSM	NMVB/TTA*	De Lijn	VlaTAM
Stoomlocomotief en wagens	1	1	1	
Tram: motorwagens en bijwagens			16	10
Tram: dienstmaterieel			5	3
Tram: goederenwagens			4	
Trolleybus, gyrobus			1	1
Autobus			9	16
Dienstmaterieel op banden			3	1
	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>39</u>	<u>31</u>

Verklaringen

NMVB :	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen
MIVA :	Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer Antwerpen, met inbegrip van de voorgangermaatschappijen CGTA (Compagnie Générale des Tramways d' Anvers), TA (Tramways d' Anvers) en TAO (Tramwegen van Antwerpen en Omgeving)
MIVG :	Maatschappij voor Intercommunaal Vervoer Gent, met inbegrip van de voorgangermaatschappij ETG (Elektrische Tramwegen van Gent)
NMVB/TTA* :	Ruilovereenkomst tussen de NMVB en de TTA, afgestaan aan VlaTAM
BSM	Buurtspoorwegmuseum Schepdaal
museum :	Vlaams Tram- en Autobusmuseum
Weelde :	museumbewaarplaats in Weelde
HBK:	stelplaats Hoboken

1891 (*)	goederenwagon met huif
8821 (*) :	ex-1, kipbakwagen
8826 (*)	ex-4430, manoeuvrewagen
8827 (*)	ex-4433, manoeuvrewagen
8853 (*)	ex-4413
8861 (*)	gesloten goederenwagon (Rode Tram)
8885 (*)	zandlorrie
8899 (*)	schrootwagon
A 8054 (*)	beerwagon
A 8174 (*)	platte wagon (HP)
B 7888 (*)	gesloten goederenwagon (HF)
rijvaardig	rijvaardig voor manoeuvres, maar met beperkingen voor net- of verkeerstoeegang
rijvaardig **	herstellingen nodig
rijvaardig (P)	toegelaten in het wegverkeer, mag passagiers vervoeren

Voorgeschiedenis eigendomstitels trams en bussen

Het rollend materieel (tram + bus) van Antwerpen en Gent, in het verleden verworven door de vzw Association pour le Musée du Tramway / Vereniging voor het Trammuseum (AMUTA / VETRAMU) werd in volle eigendom overgedragen aan VlaTAM in gevolge de goedkeuring van de 40e algemene jaarvergadering van AMUTRA/VETRAMU op 18 februari 2000.

Het rollend materieel (tram + bus), in het verleden verworven door de vzw Antwerps Tram- en Autobusmuseum (ATAM), werd in volle eigendom overgedragen aan VlaTAM in gevolge de goedkeuring van de ontbinding van de vereniging in de 11e algemene jaarvergadering van de leden van ATAM op 22 februari 2001.

Ter voorbereiding van de viering 150 jaar tram in Antwerpen werden een aantal voertuigen gereviseerd en gerestaureerd. Om op het net te kunnen rijden werden op 21 april 2022 11 voertuigen overgedragen van VlaTAM aan De Lijn.

ENKELE BEELDEN VAN HET WERKJAAR 2024

Autobus 1001 pronkt opnieuw in volle glorie. Dat was nog eens een goede bus, het koetswerk in polyester, dat roestte niet!

Foto Erwin Lesire

Onze Gentse zomertram in al zijn glorie. En of hij succes had ! In de achtergrond volgt de historische Gentse bovenleidingswagen, ook een troetelkind van VlaTAM.

Foto Kevin Van der Schouw